

København, den 25. januar 2011

Kære medlemmer af uddannelsesudvalget,

Mandag den 31. januar 2011 udkommer den længe ventede rapport om
"Skoleskak som forebyggende specialundervisning".

Vi ser frem til at præsentere rapportens hovedkonklusioner for udvalget tirsdag den 1. februar.

Udvalget modtager her eksklusivt **Resumé** samt **Forord** forfattet af professor, **Niels Egelund**. Hele rapporten fremsendes den 31. januar til udvalgets medlemmer og suppleanter.

Om rapporten

Rapporten har til hensigt at kvalificere debatten om fremtidens folkeskole på basis af idéen om forebyggende specialundervisning i form af skoleskak.

I forordet skriver professor Niels Egelund (DPU) bl.a.:

Specialundervisningens omfang er steget og steget i forhold til almenundervisningen, og skoleskak kan meget vel være en af løsningerne til at bringe mere læring og ro for nogle af de elever, der har brug for noget ekstra opmærksomhed.

Konklusion

Beregninger baseret på tal fra bl.a. Danmarks Lærerforening viser, at skoleskak kan implementeres med fx en ekstra ugentlig time for 6 skoleklasser for færre udgifter, end der er forbundet med, at blot én årselev skal have suppleret den almindelige undervisning med specialundervisning/støtte i ét år.

Se også www.skoleskak.dk/forebyggendespecialundervisning.

Med venlig hilsen
Dansk Skoleskak

Jakob Rathlev
Formand
Tlf.: +45 6060 1493
E-mail: jakob@skoleskak.dk

Mads Jacobsen
Generalsekretær
Tlf.: +45 2240 1488
E-mail: mads@skoleskak.dk

FAKTA

Dansk Skoleskak (DSS) er en samfundsenhederende B&U-organisation, der arbejder for øget læring og uddannelse. Organisationen er startet af skoleledere, lærere og elever. Skoleskak tilbydes i dag på over 150 skoler i 59 kommuner. DSS bygger på en særlig idé om, at skoleskak styrker unges intellektuelle og sociale udvikling, når de via skoleskak udvikler koncentration, selvstændighed og analytiske evner. Skoleskak bygger på 50 års dansk praksis, anerkendes af danske eksperter og dokumenteres af udenlandske undersøgelser. DSS rådgiver kommuner, skoler, ledere, lærere, forældre og elever i opstart af skoleskak.

Forord

Af *Niels Egelund*

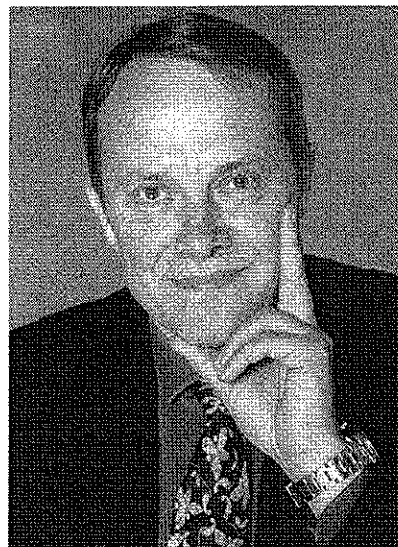
Professor i specialpædagogik og direktør for Strategisk Uddannelsesforskning, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole (DPU), Aarhus Universitet.

Forebyggende specialundervisning er et begreb, der har været anvendt siden 1970'erne, uden at nogen har haft noget bestemt at fylde i det. Det har oftest drejet sig om, at der i perioder har været en ekstra lærer på klassen, enten en lærer, der i forvejen havde klassen til et eller flere fag, eller en specialundervisningslærer, der er kommet ind for at støtte elever, der viste tegn på, at noget var ved at gå galt.

Enhver vil mene, at det er bedre at forebygge end at helbrede, og der er derved meget sympati forbundet med forebyggelse. Det har dog ofte været vanskeligt at definere, hvori forebyggende specialundervisning afveg fra almindelig specialundervisning – ud over at eleven ikke havde været igennem en pædagogisk psykologisk udredning og dermed var kommet rigtigt ind under specialundervisningsbegrebet. Havde man vanskeligheder med læsning, fik man noget læsestøtte. Havde man vanskeligheder med matematik, fik man noget matematikstøtte, og støt-

ten ville oftest forholde sig til det stof, eleven var i gang med, eller noget supplerende træning af nogle basale færdigheder. Havde man adfærdsmæssige problemer, fx vanskeligheder med koncentration, fik man personlig støtte ved, at en voksen holdt en "til ilden" eller uden for klassens rammer tog nogle samtaler om eventuelle problemer.

Det vil imidlertid være dejligt, hvis den forebyggende indsats bestod af noget helt andet end mere af det, man ikke er god til, eller personlig oppasning og afklarende samtaler. Når man ser, hvor optaget stort set alle børn er af konkurrence, især konkurrence med sociale elementer, er det helt oplagt, at det ville være ideelt, hvis en sådan konkurrence med sociale elementer kunne skabe en forebyggelse af læse- og matematikvanskeligheder såvel som koncentrationvanskeligheder. Mange vil i den forbindelse tænke på muligheden i computerspil designet til formålet. De findes, og der vil sikkert efterhånden udvikles mange flere af dem. Det

er imidlertid interessant, at et ældgammelt spil som skak kan dokumenteres at have samme effekter, vel at mærke på en meget mere nærværende måde end et computerspil.

Dansk Skoleskak skal have tak for at tage handsken op – eller spillet frem, skulle man sige. Specialundervisningens omfang er steget og steget i forhold til almenundervisningen, og skoleskak kan meget vel være en af løsningerne til at bringe mere læring og ro for nogle af de elever, der har brug for noget ekstra opmærksomhed.

1. Resumé

Den danske folkeskole står i disse år over for en kolossal udfordring, idet der i stigende grad anvendes midler på dyr specialundervisning. Hver 7. elev i den danske folkeskole modtager nu specialundervisning eller støttefunktioner, der koster 12,8 mia. årligt eller 29,7 pct. af de samlede udgifter til folkeskolen. Derfor er der både pædagogiske, sociale og økonomiske grunde til at forebygge på dette område.

Forebyggende specialundervisning har imidlertid ikke vundet indpas i den danske folkeskole, men de aktuelle udfordringer – og ikke mindst de politiske ambitioner på vegne af folkeskolen – nødvendiggør, at der sættes målrettet ind hér. Den forebyggende indsats er velkendt og prioriteres på en lang række andre områder som fx sundhed.

Udenlandske forskningsundersøgelser viser, at skoleskak for få midler kan gøre en væsentlig forskel ved at styrke skoleelevers koncentrationsevner og læringskompetencer samt fagligt i fx matematik og læsning. Danske eks-

perter påpeger, at skoleskak har en tilsvarende effekt i Danmark. Dette kan bl.a. ses på baggrund af, at skoler med skoleskak præsterer højere afgangskaraktergennemsnit i samtlige fag sammenlignet med øvrige skoler.

Beregninger baseret på tal fra Danmarks Lærerforening viser, at skoleskak kan implementeres på en skole for færre udgifter, end der er forbundet med, at blot én årselev skal have suppleret den almindelige undervisning med specialundervisning eller støttefunktion. Idéen om forebyggende specialundervisning i form af skoleskak er således ét bud på, hvordan fremtidens folkeskole skaber en bedre skolegang for eleverne og samtidig frigør midler, der kan investeres i en styrkelse af den almene undervisning - et punkt på den skolepolitiske dagsorden hos både skoler, kommuner og politikere.

Denne rapport har til hensigt at kvalificere debatten om fremtidens folkeskole på basis af idéen om forebyggende specialundervisning i

form af skoleskak. Rapporten trækker på internationale forskningsundersøgelser, interviews med praktikere og præsenterer talmateriale fra Danmarks Statistik, Finansministeriet, Uni-C, Undervisningsministeriet, Danmarks Lærerforening samt Forbundet for pædagoger og klubfolk (BUPL). Rapporten stilles frit til rådighed for politikere, beslutningstagere, medier m.v.

FAKTABOKS

Integrationsministeriets pris
Dansk Skoleskak fik officiel anerkendelse for organisationens samfundsenngagerende arbejde, da organisationen vandt Integrationsministeriets Mangfoldighedskonkurrence i 2010 med projektet "Den Store Skattejagt", en event, med fokus på at realisere rekruttering af frivillige med nydansk baggrund.